

61982J0271

HOTĂRÂREA CURȚII (PRIMA CAMERĂ)
DIN 22 SEPTEMBRIE 1983¹

Vincent Rodolphe Auer
împotriva Ministère public
(cerere pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare,
formulată de Cour d'appel din Colmar)

„Medici veterinari – libertate de stabilire – efectul direct al directivelor”

Cauza 271/82

În cauza 271/82,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, de către Cour d'appel din Colmar (chambre des appels correctionnels), pentru pronunțarea, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe, între

VINCENT RODOLPHE AUER, din Mulhouse, acuzat,

și

MINISTÈRE PUBLIC,

părți civile:

ORDRE NATIONAL DES VÉTÉRINAIRES DE FRANCE [Ordinul Național al Medicilor Veterinari din Franța], cu sediul la Paris, acționând prin intermediul președintelui său,

și

SYNDICAT NATIONAL DES VÉTÉRINAIRES PRATICIENS DE FRANCE [Sindicatul Național al Medicilor Veterinari Practicieni din Franța], cu sediul la Paris, acționând prin intermediul președintelui său,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolelor 52 - 57 din Tratatul CEE, precum și a Directivei 78/1026 a Consiliului și a Directivei 78/1027 a Consiliului din 18 decembrie 1978 (JO nr. L 362, p. 1 și 7),

CURTEA (prima cameră),

¹ Limba de procedură: franceză

compusă din domnii A. O'Keeffe, președinte de cameră, G. Bosco și T. Koopmans, judecători,

avocat general: domnul G. F. Mancini

grefier: domnul P. Heim

pronunță prezenta

HOTĂRÂRE

1 Prin hotărârea din 16 septembrie 1982, primită la Curte la 4 noiembrie 1982, Cour d'appel din Colmar a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, o întrebare preliminară privind interpretarea articolelor 52 și 57 din tratat, precum și a Directivei 78/1026 a Consiliului din 18 decembrie 1979, privind recunoașterea reciprocă a diplomelor, certificatelor și a altor titluri de calificare în medicina veterinară și comportând măsuri destinate să faciliteze exercitarea efectivă a dreptului de stabilire și a libertății de a presta servicii, și a Directivei 78/1027 a Consiliului din 18 decembrie 1979 privind coordonarea actelor cu putere de lege și actelor administrative privind activitățile medicilor veterinari (JO L 362, p. 1 și 7).

2 Această întrebare a fost adresată în cadrul unei acțiuni penale introduse împotriva domnului Vincent Rudolph Auer, acuzat, între altele, de practicarea ilegală a medicinei veterinare în Franța. Domnul Auer, resortisant austriac la origine, a studiat medicina veterinară la Viena (Austria), apoi la Lyon și, în cele din urmă, la Parma (Italia), unde a obținut, la 1 decembrie 1956, diploma de doctor în medicina veterinară ((laurea în medicina veterinaria), la 11 martie 1957, un certificat provizoriu de aptitudine pentru exercitarea profesiei de veterinar și, la 2 mai 1980, certificatul definitiv de practicare a acestei profesii. În 1958, acesta s-a stabilit în Franța pentru a-și practica acolo profesia, întâi ca asistent veterinar francez și apoi pe cont propriu.

3 Naturalizat cetățean francez în 1961, domnul Auer a solicitat, în repetate rânduri, autorizația de a practica medicina și chirurgia animalelor, în sensul Decretului ministerial nr. 62-1481 din 27 noiembrie 1962, conform căruia autorizația respectivă poate fi acordată medicilor veterinari de origine străină, care au obținut cetățenia franceză și care dețin o diplomă de medic veterinar emisă în străinătate, recunoscută ca fiind echivalentă cu diploma franceză de către o comisie înființată în acest scop. Cu toate acestea, cererile sale au fost respinse mereu, deoarece comisia respectivă a refuzat să recunoască echivalența în cazul său și diploma sa a fost recunoscută ca fiind validă „numai cu titlu academic”. Domnul Auer nu a reușit, prin urmare, să obțină înscrierea pe care o solicita în tabelul Ordinului profesional.

4 Cu toate acestea, considerând că acest refuz nu era justificat, domnul Auer a deschis un cabinet de medicină veterinară în Mulhouse, unde a început să își exercite profesia. În urma plângerilor din partea Ordre national des vétérinaires, acesta a fost acuzat de mai multe ori pentru exercitarea abuzivă a medicinei veterinare. În cadrul uneia dintre aceste acțiuni penale, introdusă în 1978, Cour d'appel din Colmar sesizase deja Curtea cu privire

la o primă întrebare preliminară, prin care se dorea să se afle dacă interzicerea, în Franța, a practicării profesiei de medic veterinar de către o persoană, care a obținut dreptul de exercitare a acestei profesii în alt stat membru, reprezintă o restricționare a libertății de stabilire, recunoscută la articolele 52 și 57 din tratat.

5 La momentul respectiv, articolul 57 din Tratatul CEE nu fusese încă pus în aplicare în privința accesului la profesia de medic veterinar; cele două directive citate anterior au fost adoptate de Consiliu abia la 18 decembrie 1978. În directive se prevede, la articolul 18 alineatul (1) și, respectiv, la articolul 3 alineatul (1), că statele membre trebuie să adopte măsurile necesare pentru a se conforma directivelor, în termen de doi ani de la notificarea lor, adică până la 20 decembrie 1980.

6 Având în vedere că domnul Auer a invocat aplicarea directă, în favoarea sa, a dispozițiilor directivelor în cauză, Curtea, prin hotărârea din 7 februarie 1979 (Auer, 136/78, Recueil p. 437), a considerat că:

– pentru perioada anterioară datei la care statele membre ar fi trebuit să adopte măsurile necesare pentru a se conforma directivelor în cauză, resortisanții unui stat membru nu se puteau prevala de această dispoziție pentru a exercita profesia de medic veterinar, în acest stat membru, în alte condiții decât cele prevăzute de legislația națională;

– în plus, acest răspuns nu anticipa efectele directivelor respective de la data de la care trebuia ca statele membre să se fi conformat acestora;

– în cele din urmă, nici o dispoziție a tratatului nu permitea tratarea diferită a resortisanților unui stat membru, în funcție de momentul sau de modalitatea în care au obținut cetățenia statului respectiv.

7 La 20 decembrie 1980, Republica Franceză nu se conformase încă directivelor citate anterior; măsuri de punere în aplicare au fost adoptate numai prin Legea nr. 82899 din 20 octombrie 1982. Între timp, domnul Auer a continuat să-și practice profesia la Mulhouse, fără să fie înscris în tabelul Ordinului medicilor veterinari. Ca urmare a unei noi plângeri din partea Ordre national des vétérinaires de France și a Syndicat national des vétérinaires français, acesta a fost din nou acuzat penal pentru practicarea ilegală a medicinei veterinare, pentru faptele constatate la 26 ianuarie și 15 iunie 1981. Aceste fapte au avut loc în perioada ulterioară expirării termenului prevăzut pentru aplicarea directivelor în cauză, dar anterioară adoptării legii franceze care le-a pus în aplicare.

8 În cursul acestei proceduri, domnul Auer a invocat drepturile garantate de normele comunitare, susținând, în special, că, în perioada în care au avut loc faptele care fac obiectul litigiului, având în vedere că termenul acordat statelor membre pentru a se conforma directivelor citate anterior expirase, fără ca Franța să fi adoptat măsurile necesare pentru punerea lor în aplicare, dispozițiile directivelor deveniseră direct aplicabile și că, prin urmare, acesta avea dreptul de a-și exercita profesia în Franța.

9 Instituția care a judecat cauza în prima instanță a respins acest argument. Cour d'appel din Colmar, considerând că, „pe de o parte, soluția adoptată prin hotărârea din 7 februarie 1979 a Curții de Justiție este limitată în mod expres la perioada de tranziție de 2 ani, ceea ce oferă motive să se creadă că s-ar fi putut găsi o soluție diferită pentru perioada ulterioară” și că, „pe de altă parte, pare de neconceput ca o persoană originară dintr-o țară străină și titulară a unei diplome străine să poată să practice medicina veterinară în Franța, fără să fie nevoită să se înregistreze în ordinul profesional și, astfel, să se bucure de mai multe drepturi decât persoanele de origine franceză, care dețin diplome naționale”, a sesizat Curtea de Justiție cu privire la următoarea întrebare preliminară:

„Faptul că unei persoane, care a obținut dreptul de a practica profesia de medic veterinar într-un stat membru al Comunității Europene, care i-a emis diplomele menționate la articolul 3 din Directiva 78/1026, și care a obținut cetățenia unui alt stat membru, i se cere ca, după expirarea termenului de doi ani, prevăzut pentru adoptarea măsurilor necesare pentru a se conforma Directivelor 78/1026 și 78/1027, să se înscrie într-un ordin național, prevăzut de dreptul său intern, drept condiție pentru practicarea profesiei sale, reprezintă o restricționare a libertății de stabilire, instituită la articolele 52 și 57 din Tratatul de la Roma?”

10 Părțile civile din acțiunea principală, și anume Ordre national și Syndicat national des vétérinaires, observă că diploma pe care o deține domnul Auer nu respectă în nici o privință condițiile de formare prevăzute la articolul 1 din Directiva 78/1027 și că certificatul de abilitare, eliberat acuzatului la 2 mai 1980, nu reprezintă confirmarea că acesta a îndeplinit condițiile de formare stabilite în dispoziția respectivă.

11 Domnul Auer subliniază că articolul 2 din Directiva 78/1026 le impune statelor membre să recunoască diplomele enumerate la articolul 3 și că această enumerare include, la litera (f), chiar diplomele care i-au fost emise în Italia. Rezultă că acesta ar avea dreptul să își exercite profesia de medic veterinar în Franța, în măsura în care directiva le impune statelor membre obligații clare, precise și necondiționale și, prin urmare, ar putea fi direct aplicabilă, în sensul că o persoană de drept privat s-ar putea prevala de directiva respectivă împotriva unui stat membru care nu și-a îndeplinit obligația de a se conforma acesteia în termenul prevăzut. Această opinie este împărtășită, în esență, de Comisie.

12 Pentru a putea aprecia argumentele părților, este necesar să se analizeze, în primul rând, dispozițiile directivelor citate anterior, aplicabile în speță. La articolul 2 alineatul (1) din Directiva 78/1026 se prevede că „fiecare stat membru recunoaște diplomele, certificatele și alte titluri oficiale de calificare, emise resortisanților statelor membre de către celelalte state membre, în conformitate cu articolul 1 din Directiva 78/1027 și enumerate la articolul 3, conferindu-le acestora, în ceea ce privește dreptul de a avea acces și de a exercita activitățile de medic veterinar, același efect pe teritoriul său ca și diplomelor, certificatelor și titlurilor de calificare formală pe care statul respectiv le emite”. Paragraful al doilea adaugă că „în cazul în care o diplomă, un certificat sau un alt titlu oficial de calificare, menționat la articolul 3, a fost emis înainte de punerea în aplicare a prezentei directive, acesta trebuie însoțit de un certificat eliberat de autoritățile

competente din țara emitentă, care să certifice că diploma, certificatul sau titlul oficial de calificare respectiv(ă) este conform(ă) cu articolul 1 din Directiva 78/1027”. La articolul 3 din Directiva 78/1026 se prevede la litera (f), în ceea ce privește titlurile emise în Italia, „il diploma di laurea di dottore in medicina veterinaria accompagnato dal diploma di abilitazione all'esercizio della medicina veterinaria, emis de ministrul educației pe baza rezultatelor comisiei de examen de stat competente.”

13 Este necesar să se constate că diplomele de „laurea” și de „abilitazione” deținute de domnul Auer corespund exact celor enunțate la articolul 3 litera (f) din Directiva 78/1026, cum de altfel Cour d'appel din Colmar constată în hotărârea sa de trimitere. Având în vedere că aceste titluri au fost emise înainte de punerea în aplicare a directivei (în 1956 și, respectiv, în 1980), dispoziția de la paragraful al doilea de la articolul 2 se aplică.

14 În această privință, trebuie să se amintească faptul că în cursul ședinței, domnul Auer a prezentat un document cu data de 3 decembrie 1982, eliberat de Decanul („Préside”) Facultății de Medicină Veterinară din cadrul Universității din Parma, care atestă faptul că „diploma di laurea” și „certificato di abilitazione”, eliberate domnului Auer, în 1956 și, respectiv, în 1980, sunt conforme cu articolul 1 din Directiva 78/1027.

15 Faptul că acest certificat a fost redactat după evenimentele care au condus la inculparea domnului Auer nu schimbă cu nimic situația juridică a acestuia, deoarece documentul despre care este vorba nu are ca efect generarea „*ex nunc*” a dreptului de a exercita profesia de medic veterinar, ci pur și simplu dovedește că diplomele emise anterior sunt conforme cu Directiva 78/1027. Condiția prevăzută la paragraful al doilea de la articolul 2 din Directiva 78/1026 a fost, prin urmare, îndeplinită în cazul de față.

16 Dispozițiile citate anterior ale Directivei 78/1026 impun fiecărui stat membru obligații clare, complete, precise și necondiționale, nelăsând loc pentru aprecieri discreționare. În aceste condiții, conform unei jurisprudențe constante a Curții, o persoană de drept privat poate să se prevaleze, în fața instanței naționale, de dispozițiile unei directive comunitare, care nu a fost pusă în aplicare sau a fost pusă doar parțial în aplicare de statul membru în cauză. Acesta este cazul domnului Auer, căruia nu i se poate contesta dreptul de a practica medicina veterinară în Franța, în temeiul diplomelor universitare și al titlurilor obținute în Italia, începând cu data la care directivele în cauză ar fi trebuit să fie puse în aplicare de Republica Franceză.

17 În ceea ce privește problema specifică, ridicată de instanța națională, prin care se dorește să se afle dacă un resortisant al unui stat membru, care a obținut în alt stat membru titlurile care oferă dreptul de a practica profesia de medic veterinar, are dreptul să practice profesia respectivă, chiar și fără să fie înscris în tabelul ordinului profesional, părțile civile din acțiunea principală susțin că partea interesată nu poate fi scutită de obligația de înscriere, chiar dacă diplomele sau certificatele pe care le deține sunt valide.

18 În această privință, trebuie să se constate că înscrierea sau afilierea obligatorie la o organizație sau organism profesional sunt menționate în mai multe dispoziții ale

Directivei 78/1026 – în special la primul considerent și la articolele 7 și 12 – și trebuie să fie considerate ca fiind legale, având în vedere că acestea au ca scop garantarea moralității și respectării principiilor deontologice, precum și a controlului disciplinar al activității medicilor veterinari, prin urmare și a cerințelor demne de protecție. Dispozițiile legislative ale statelor membre, care prescriu înscrierea obligatorie în ordinul profesional, nu sunt, prin urmare, ca atare, incompatibile cu dreptul comunitar.

19 Cu toate acestea, astfel cum recunosc și părțile civile, conformitatea obligației respective cu dreptul comunitar este supusă condiției ca principiile fundamentale ale acestui drept, și în special principiul nediscriminării, să fie respectate. Înscrierea în tabelul ordinului profesional nu poate fi refuzată din motive care nu iau în considerare validitatea unui titlu profesional, obținut în alt stat membru, având în vedere că titlul respectiv figurează în rândul celor pe care toate statele membre, precum și ordinele lor profesionale, în calitate de organisme cu funcție publică, sunt obligate să le recunoască în temeiul dreptului comunitar. Prin urmare, o legislație în care se prevăd acțiuni penale sau proceduri administrative împotriva unui medic veterinar care își exercită profesia fără să fie înscris în ordinul profesional, în măsura în care înscrierea respectivă i-a fost refuzată, încălcându-se dreptul comunitar, nu este compatibilă cu dreptul comunitar, în măsura în care aceasta ar priva, în cele din urmă, de orice efect util dispozițiile din tratat și din Directiva 78/1026, care au ca scop, conform celui de al doilea considerent, să faciliteze punerea în aplicare „efectivă” a dreptului de stabilire și a libertății de a presta serviciile de medic veterinar.

20 Este necesar să se răspundă la întrebarea adresată de Cour d'appel din Colmar că:

– un resortisant al unui stat membru, abilitat să exercite profesia de medic veterinar în alt stat membru, care i-a eliberat o diplomă, un certificat sau alte titluri vizate la articolul 3 din Directiva 78/1026, chiar și înainte de punerea acesteia în aplicare, are dreptul să practice profesia respectivă în primul stat, începând cu 20 decembrie 1980, cu condiția ca autoritățile competente ale statului în care a obținut diploma să îi fi eliberat un document care să certifice că diploma respectivă este conformă cu cerințele de la articolul 1 din Directiva 78/1027;

– faptul că o persoană nu este înscrisă într-un Ordin Național al Medicilor Veterinari nu poate împiedica exercitarea profesiei și nu poate justifica o urmărire penală pentru exercitarea abuzivă a profesiei, atunci când înscrierea respectivă este refuzată, încălcându-se dreptul comunitar.

Cu privire la cheltuielile de judecată

21 Cheltuielile efectuate de către Comisia Comunităților Europene, care a prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile din acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA (prima cameră),

pronunțându-se cu privire la întrebarea care i-a fost adresată de Cour d'appel din Colmar, (chambre des appels correctionnels), prin ordonanța din 16 septembrie 1982, declară:

– Un resortisant al unui stat membru, abilitat să exercite profesia de medic veterinar în alt stat membru, care i-a eliberat o diplomă, un certificat sau alte titluri vizate la articolul 3 din Directiva 78/1026, chiar și înainte de punerea acesteia în aplicare, are dreptul să practice profesia respectivă în primul stat, începând cu 20 decembrie 1980, cu condiția ca autoritățile competente ale statului în care a obținut diploma să îi fi eliberat un document care să certifice că diploma respectivă este conformă cu cerințele de la articolul 1 din Directiva 78/1027.

– Faptul că o persoană nu este înscrisă într-un Ordin Național al Medicilor Veterinari nu poate împiedica exercitarea profesiei și nu poate justifica o urmărire penală pentru exercitarea abuzivă a profesiei, atunci când înscrierea respectivă este refuzată, încălcându-se dreptul comunitar.

O'Keeffe

Bosco

Koopmans

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 22 septembrie 1983.

Pentru grefier
J. A. Pompe
grefier adjunct

Președintele primei camere
A. O'Keeffe